

УДК 338.4

JEL classification: G32, L74

Ткаченко Т.П.

*канд. економ. наук, доц. кафедри економіки і підприємництва,
Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»*

Токарська Ю.О.

*студентка УЕ-71мп, ФММ, Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»*

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ФІНАНСУВАННЯ БУДІВЕЛЬНОЇ ГАЛУЗІ В УКРАЇНІ

У статті досліджено сучасні проблеми та перспективи фінансування в сфері будівництва в Україні та розглянуто сучасний стан будівельної галузі. Авторами з'ясовано, що будівництво в Україні нині перебуває в стані зростання. Розглянуто основні проблеми фінансування та перспективи його розвитку.

Визначено, що ключовими проблемами у розвитку галузі будівництва є: відсутність інвестування у галузь будівництва, застарілість техніки та технології будівництва, високі витрати на сировину, електроенергію та паливно-мастильні матеріали, високі відсотки на державні кредити для підприємств, високі амортизаційні відрахування, низька трудова дисципліна, але не зважаючи на всі ці проблеми, в 2016 році індекс будівництва рекордно збільшився порівняно з останніми роками.

Виявлено тенденції та досліджено перспективи розвитку будівництва в Україні та шляхи збільшення фінансування, що дасть змогу продемонструвати динаміку обсягів виконання будівельно-монтажних робіт в Україні.

Ключові слова: будівельна галузь; житлове будівництво; обсяги будівельних робіт; іпотека.

Постановка проблеми. Актуальність запропонованої теми полягає в тому, що будівництво є ключовою сферою національної економіки, результати діяльності якої мають не тільки важливе економічне значення, але і соціальне. Воно характеризується високою матеріалоемністю та довготривалим виробничим циклом. Основним методом фінансування підприємств будівельної галузі є самофінансування. Стимулювання розвитку галузі будівництва в Україні – одна з найголовніших умов успішного розвитку країни, адже пропорційно з цим підвищується розвиток металургійної галузі країни, виробництва будівельних матеріалів та транспорту.

Для України, важливість галузі пояснюється тим, що капітальне будівництво створює робочі місця та використовує продукцію багатьох

галузей народного господарства. Економічний ефект від розвитку цієї галузі полягає у мультиплікативному ефекті коштів, вкладених у будівництво, так як розвиток будівництва впливає на розвиток виробництва будівельних матеріалів і відповідного обладнання, машинобудівної галузі, металургії та металообробки, нафтохімії, виробництво скла, деревообробної і фарфоро-фаянсової промисловості, транспорту та енергетики тощо. І найголовніше, що будівельна галузь сприяє розвитку підприємств малого та середнього бізнесу.

Виклад основного матеріалу дослідження. Будівельна галузь в Україні включає такі складові, як, житлове будівництво, будівництво промислових об'єктів, ремонт та будівництво автодоріг.

На сьогоднішній день, на думку керівників провідних будівельних компаній, будівельна галузь України існує за рахунок зведення житлових будинків, оскільки саме на них існує попит серед населення, тоді як роботи з промислового, соціального і комунального будівництва практично не ведуться через відсутність інвестицій. Майже 2,5 мільйона сімей потребують житла або поліпшення житла. На сьогодні в Україні практично не ведеться будівництво промислових об'єктів, оскільки для реалізації таких проектів необхідні значні інвестиції, яких немає. Інвестор, як іноземний, так і вітчизняний, в тій ситуації, в якій перебуває економіка України, не хоче ризикувати та вкладати кошти у будівництво в Україні. В найближчому майбутньому, доки не стабілізується економічна ситуація в країні, не варто очікувати серйозного приходу інвестицій на будівельний ринок України для зведення промислових об'єктів, а будівництво соціальної (дитячі садки, лікарні, школи) та комунальної інфраструктури повністю залежить від наповнення місцевих бюджетів і прагнення місцевої влади створювати і ремонтувати такі об'єкти [4].

За підсумками Держстату, обсяг житлового фонду України в 2015 році виріс на 1% і становив 973,8 млн кв. м загальної площі. При цьому житловий фонд міських поселень становив 60,8% (592,5 млн кв. м) від загального фонду.

Житловими вважаються будівлі постійного типу, вся площа яких або не менш як 50% площі призначені для проживання.

В січні 2017 року було визначено, що підприємства України виконали будівельні роботи на суму 3,9 млрд. гривень, індекс будівельної продукції по відношенню до січня 2016 року склав 135%.

Будівельні підприємства України поступово вивчають досвід міжнародних організацій з удосконалення будівельної діяльності та реалізують нові форми співпраці, які сприятимуть розвитку будівельної галузі, яка мотивує інші галузі економіки до зростання. Дуже важливою складовою у цьому процесі є інтеграція вітчизняної будівельної індустрії в ринок Європейського Союзу. Цей процес потребує спільних зусиль влади, фахової спільноти та організацій громадянського суспільства, які на практиці демонструють єдність у роботі над поглибленням євроінтеграційних процесів [1].

Свідченням цього є Спільне розширене засідання об'єднання німецьких інженерів консультантів «Verband Beratender Ingenieure» (VBI) та «Міждержавної гільдії інженерів-консультантів» (МГІК, Україна), що відбулося в Києві 27 лютого 2017 року.

В рамках зустрічі було підписано Меморандум про співробітництво між «Verband Beratender Ingenieure» (VBI) та «Міждержавною гільдією інженерів-консультантів» (МГІК). Рамковий документ передбачає спільні кроки з удосконалення будівельної діяльності.

Другу сходинку за обсягами посідає будівництво автодоріг. У 2017 році галузь дорожнього будівництва, яка перебувала практично в занепаді зрушилась з мертвої зони. У 2017 році порівняно з 2016 в Україні збільшилось фінансування автодоріг загального користування на 30 млрд. грн. За даними «Укравтодору» щорічна потреба у фінансуванні автодоріг в країні оцінюється не менше ніж 60 млрд. грн. [2].

Одним із вирішальних кроків до вирішення цієї проблеми урядом вирішено внести зміни до Закону України «Про джерела фінансування дорожнього господарства України» щодо удосконалення механізму фінансування дорожньої галузі в Україні, яким передбачено закладати в Бюджет України кожного року обов'язкові видатки на фінансування робіт, пов'язаних з будівництвом, реконструкцією, ремонтом та утриманням доріг загального користування.

Формування Дорожнього фонду Україні буде формуватися за рахунок доходів, які наведено схематично на рис. 1

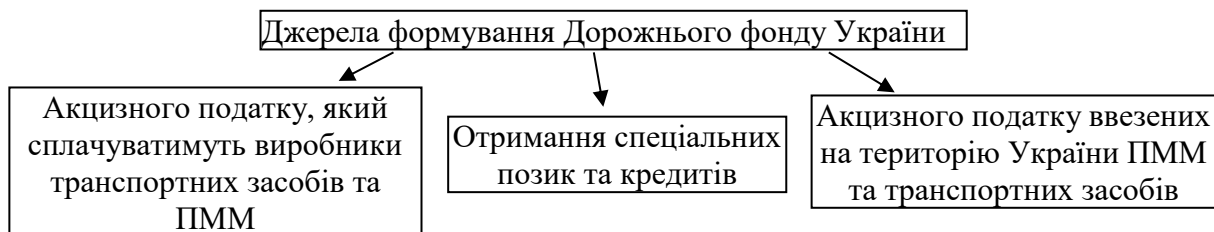

Рис. 1. Джерела формування Дорожнього фонду України [3]

Цей закон набере чинності з 1 січня 2018 року.

Отже на цей закон покладені дуже великі сподівання, адже дороги в країні перебувають в жахливому стані.

Згідно з Розпорядженням Кабінету Міністрів України № 62, яке затверджує останню версію переліку об'єктів будівництва, реконструкції, капітального та поточного середнього ремонту автомобільних доріг загального користування у 2017 році та обсяги бюджетних коштів для їх була запланована загальна сума видатків на капітальний та поточний середній ремонт доріг у 2017 році у розмірі 2,7 млрд грн. Ця цифра не включає місцеві бюджети, кредитні кошти, кошти від митного експерименту та Державний фонд регіонального розвитку. Для порівняння: у 2016 році з Державного бюджету на капітальний та поточний середній ремонт доріг загального користування було виділено на півмільярда більше, відповідно – 3,2 млрд грн (фактично використана областями сума) [6].

У 2017 році порівняно з 2016 роком фінансування будівництва доріг має наступний вигляд, наведено в таблиці 1.

Таблиця 1

Рейтинг областей України, що отримали найбільше фінансування будівництва автодоріг у 2016-2017 році

Об'єкт фінансування	2017 рік, млн. грн.	2016 рік, млн. грн.	Відхилення
Львівська область	270,96	561,518	+290,558
Полтавська область	176,9	256	+79,1
Дніпропетровська область	158,288	480	+321,712
Вінницька обл..	153,217	133,00	+20,217
Івано-Франківська область	142,851	519,464	+376,613

Джерело: [5]

Відповідно фінансування рейтингу областей у поточному році дорівнює 902,2 млн грн. і складає 34% від загальних видатків із Державного бюджету на ремонт доріг в Україні у 2017 році (Львівська область – 10% від загального фінансування 24 областей, Полтавська – 7%, Дніпропетровська – 6%, Вінницька – 6%, Івано-Франківська – 5%). Решта 19 областей мають 66% від загального фінансування, що дорівнює 1,8 млрд грн.

Вибірково порівнюючи фінансування подібних за протяжністю доріг державного значення областей, можна вирахувати цікаві цифри. Наприклад, фінансування доріг Львівської області у 2017 році дорівнює видаткам із бюджету на ремонт автошляхів 5-ти Хмельницьких областей; ремонт доріг у Дніпропетровській області фінансується на рівні 3-х Чернігівських, а бюджет Івано-Франківської області дорівнює 2-м бюджетам Херсонської.

Фінансування будівництва промислових об'єктів та соціальної інфраструктури в Україні посідає останнє місце і майже не фінансується, хоча потреба в цьому існує.

Висновок. Для вирішення проблеми фінансування будівництва в Україні можна запропонувати наступні заходи:

- використання проектного фінансування і можливостей самофінансування будівельними компаніями та запровадження інтегрованої схеми фінансування житлового будівництва, яка полягає в використанні проектного фінансування забудовників на першій стадії та з залученням коштів фізичних осіб на другій стадії будівництва об'єкту;

- випуску цінних паперів під конкретні будівельні проекти для широкого залучення коштів населення, а також детінізації та репатріації капіталу компаній-збудовників.

- здешевлення банківських кредитів та створення заощаджувально-накопичувальних схем в житловому будівництві.

Отже, підсумовуючи все вищесказане, можна зробити загальний висновок, що є великі сподівання що галузь будівництва нарешті почне розвиватися і уряд нарешті зверне увагу на основні проблеми. В Україні

існує велика потреба у будівництві житлових комплексів та доріг.

2017 рік став майже переломним в питаннях будівництва, уряд нарешті затвердив Закон, який передбачає створення Дорожнього Фонду України та щорічне фінансування будівництва та реконструкцію доріг. Це є позитивним знаком.

В сучасних умовах економічної кризи, Україна не здатна приваблювати інвесторів, які заохочують вкласти гроші у будівництво, тому перед нами важлива задача, нарешті показати, що інвестування коштів у будівництво в нашій країні буде мати позитивний ефект.

Список використаних джерел

1. Парцхаладзе Л. Будівельна галузь України демонструє стабільне зростання [Електронний ресурс] / Лев Парцхаладзе // Урядовий портал. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: <http://online.budstandart.com/ua/news/novosti-stroitelstva-ua/6640-budivelnna-galuz-ukrajini-demonstrue-stabilne-zrostannya.html>.
2. Поліщук Н. Динаміка будівництва в Україні у 2011-2013 роках [Електронний ресурс] / Назарій Поліщук. – 2013. – Режим доступу до ресурсу: <http://infolight.org.ua/content/dinamika-budivnictva-v-ukrayini-u-2011-2013-rokah>.
3. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
4. Макарова С.С. Формування економічного потенціалу будівельного підприємства / Г.С.Макарова // Економічний часопис – ХХІ. – 2012. – № 7/8. – С. 47-49.
5. Тищенко О.П. Європейський підхід до розвитку житлового господарства: орієнтири для України / О.П. Тищенко // Актуальні проблеми економіки. – 2015. – № 3. – С. 68-71.
6. Алієв Р. А. Концептуальні підходи до визначення сутності регіональної стратегії розвитку житлового будівництва / Р. А. Алієв. // Пріоритети нової економіки знань в ХХІ сторіччі. – Матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції. (Латвія, м. Рига, 26-27 листопада 2014р.) – 2014. – С. 23–25

Ткаченко Т.П.

канд. економ. наук, доц., КПІ ім. Ігоря Сикорського

Токарская Ю.А.

студентка УЭ-71мп, ФММ, КПІ ім. Ігоря Сикорського

ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ ФИНАНСИРОВАНИЯ СТРОИТЕЛЬНОЙ ОТРАСЛИ В УКРАИНЕ

В статье исследованы современные проблемы и перспективы финансирования в сфере строительства в Украине и рассмотрено современное состояние строительной отрасли. Авторами установлено, что строительство в Украине сейчас находится в состоянии роста. Рассмотрены основные проблемы финансирования и перспективы его развития. Определено, что ключевыми проблемами в развитии отрасли строительства являются: отсутствие инвестирования в отрасль строительства, устарелость техники и технологии строительства, высокие затраты на сырье, электроэнергию и горюче-смазочные материалы, высокие проценты на государственные кредиты для

предприятий, высокие амортизационные отчисления, низкая трудовая дисциплина , но несмотря на все эти проблемы, в 2016 году индекс строительства рекордно увеличился по сравнению с последними годами. Выявлены тенденции и исследованы перспективы развития строительства в Украине и пути увеличения финансирования, что позволит продемонстрировать динамику объемов выполнения строительно-монтажных работ в Украине.

Ключевые слова: строительная отрасль; жилищное строительство; объемы строительных работ; ипотека.

Тkachenko T.P.

Cand. economist Sciences, associate professor Igor Sikorsky Kyiv polytechnic Institute

Tokarska Y.O.

student Ue-71pm, FMM, Igor Sikorsky Kyiv polytechnic Institute

PROBLEMS AND PERSPECTIVES OF FINANCING OF THE BUILDING INDUSTRY IN UKRAINE

The article investigates the current problems and prospects of financing in the field of construction in Ukraine and examines the current state of the construction industry. The authors found that construction in Ukraine is currently in a state of growth. The main problems of financing and prospects of its development are considered. It is determined that the key problems in the development of the construction industry are: lack of investment in the construction industry, outdated technology and construction technology, high costs for raw materials, electricity and fuel and lubricants, high interest rates on state loans for enterprises, high depreciation charges, low labor discipline , but in spite of all these problems, in 2016 the construction index has risen recordably in comparison with last years. The tendencies and prospects of development of construction in Ukraine and ways of increase of financing, which will allow to demonstrate dynamics of volumes of execution of construction and installation works in Ukraine, are revealed.

Keywords: construction industry; housing construction; volumes of construction works; mortgages.

Ткаченко Т.П.

tatvla@ukr.net

Токарська Ю.О.

yuliyatokarska4@gmail.com